

Droga zawodowa mojego dziecka. Materiały informacyjne dla rodziców.

„Najlepszym miejscem pod słońcem na ziemi jest dom, w którym dzieciom dano prawo dokonywania wyborów mogących przygotować je do odpowiedzialnych decyzji w przyszłości.”

(G. Mac Donald)

Szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna to miejsca i czas, kiedy uczniowie rozwijają swoje umiejętności i zdolności, zdobywają wiedzę z różnych dziedzin nauki oraz poznają świat zawodów. Na każdym etapie edukacji mogą podjąć decyzję, kim chcą być w przyszłości, jaki zawód wykonywać, gdzie pracować. Wielu uczniów nie wie jaki zawód wybrać dla siebie. Zwłaszcza na początkowych etapach nauki. W gimnazjum nie wszyscy myślą o tym, czym będą się zawodowo zajmować w przyszłości. Często nawet i starsi uczniowie nie zaprzątają sobie myśli „tym problemem”, odkładają na później decyzje o wyborze zawodu, nie zastanawiają się nad tym, co będą robili w najbliższej przyszłości. Bardzo ważna jest rola Rodziców w poszukiwaniu i odkrywaniu najlepszej drogi zawodowej.

Jak więc pomóc swojemu dziecku w planowaniu dalszej kariery szkolnej i zawodowej?

Co doradzić dziecku w tak skomplikowanej, szybko zmieniającej się rzeczywistości, jak ta, w której żyjemy? Do rozwiązania tego problemu trzeba podejść w sposób przemyślany. Najgorszym rozwiązaniem byłoby powiedzenie swojemu dziecku - "zrób co chcesz, to twój wybór, to twoja przyszłość". Dlatego należy zrobić wszystko, aby jako Rodzic - doradzać swojemu dziecku profesjonalnie. Rodzice przyjmują najczęściej jedną z trzech postaw:

Rodzic dyrektywny - wychodzi z założenia, że z racji swojego wieku, wiedzy i doświadczenia wie najlepiej co będzie dobre dla jego dziecka. Sam wybiera szkołę i zawód, który w jego odczuciu zapewni przyszłość latorośli. Taka postawa niesie jednak za sobą duże niebezpieczeństwo, bowiem nie uwzględnia potrzeb, możliwości i zainteresowań dziecka. Często rodzic w takiej sytuacji próbuje zrealizować swoje niespełnione plany i zamierzenia, które niekoniecznie muszą odpowiadać dziecku. Efektem takiej decyzji może być w przyszłości niezadowolenie z obranej drogi zawodowej lub niepowodzenie w sprostaniu wymaganiom stawianym przez szkołę. Dochodzi wówczas do sytuacji, kiedy młody człowiek zmienia szkołę lub w trakcie kariery zawodowej zmienia profesję.

Rodzic liberalny - to postawa wyrażająca przekonanie, że dziecko jest na tyle dojrzałe, że samo powinno wybrać szkołę i zawód, rodzic nie wtrąca się do decyzji, nie angażuje w tę sytuację. Efekt jest taki, że młody człowiek czuje się osamotniony, zagubiony, często brakuje mu informacji, żeby samemu zdecydować, którą drogą dalej pójść. Podejmowanie decyzji, zwłaszcza ważnej życiowo wiąże się z ogromnym napięciem, często trudnym do wytrzymania. Czując to napięcie młody człowiek podejmuje jakakolwiek decyzję, często nie analizując i nie uwzględniając różnych przesłanek tylko dlatego, żeby obniżyć napięcie. Często są wówczas przypadkowe, nietrafione wybory, które skutkują zmianą szkoły, a czasem przerwaniem edukacji.

Rodzic partner - to rodzic, który towarzyszy swojemu dziecku w procesie decyzyjnym, ale nie narzuca swojej woli. Pomaga w zebraniu potrzebnych informacji, przeanalizowaniu sytuacji, korzystając ze swojej wiedzy i doświadczenia zwraca uwagę na różne aspekty sprawy. Dzięki takiemu wsparciu młody człowiek ma szansę podjąć optymalną ale też autonomiczną decyzję. Wybór odpowiedniej szkoły ponadgimnazjalnej lub kierunku studiów, nie jest rzeczą łatwą. To właśnie od postawy rodziców, ich przygotowania, wypełniania swoich obowiązków w dużej mierze zależy droga życiowa dziecka, wybór szkoły czy też zaniechanie dalszego kształcenia się.

Co należy brać pod uwagę przy wyborze zawodu i szkoły?

Różne zawody i kierunki kształcenia stawiają odmienne wymagania, zarówno pod względem psychicznym, fizycznym i społecznym. Dlatego aby wybór był jak najbardziej satysfakcjonujący Rodzice powinni rozważyć następujące czynniki:

- stan zdrowia dziecka

Przy wyborze konieczne jest ustalenie czy ogólny stan zdrowia dziecka i jego rozwój pozwoli sprostać wymaganiom zawodu. Elektromonterowi i zegarmistrzowi potrzebny jest dobry wzrok, a zdrowe nogi powinien mieć lekarz, dentysta, ekspedient, tokarz. Przy skłonnościach do uczuleń skóry wykluczona jest praca w zawodzie fryzjer. O tym, czy stan fizyczny, stopień sprawności, skłonność do chorób są przeciwwskazaniem do zawodu, może decydować tylko lekarz.

- umiejętności i zdolności

Umiejętność jest tym, co dziecko potrafi robić. Zdolność to możliwość szybkiego zdobycia umiejętności. Bardziej prawdopodobny jest sukces i powodzenie w pracy do której potrzebne są umiejętności, które już się posiada lub uzdolnienia, dzięki którym można je zdobyć. W różnych zawodach potrzebne są rozmaite umiejętności, np. raz trzeba umieć obsługiwać komputer, gdzie indziej opiekować się chorymi.

- zainteresowania dziecka

Różne zainteresowania mogą prowadzić do wyboru drogi zawodowej, dlatego warto obserwować jak dziecko spędza większość czasu?, czy niektóre rzeczy pociągają je bardziej niż inne?, czym się interesuje?, co lubi robić?, czego jest ciekawe?, jakie programy telewizyjne ogląda?, co lubi czytać?. Ludzie bardziej lubią pracę, gdy jest ona zgodna z ich zainteresowaniami, mogą wykorzystywać wiedzę, którą zdobyli, rozwijając swoje zainteresowania. Rola zainteresowań w późniejszej pracy jest bardzo duża. Ci, którzy swej pracy nie lubią, wykonują ją niechętnie, są rozżaleni, nudzą się. Ci natomiast, którzy wybrali zawód zgodnie z zamiłowaniem, wykonują go z pasją, są dobrymi pracownikami, a wykonywane zajęcia ich uszczęśliwiają.

- temperament i cechy charakteru

Temperament obejmuje przede wszystkim życie emocjonalne, uczucia człowieka, jego ruchy, mimikę, gesty. Chodzi tu o takie cechy, jak: siła reakcji, jej szybkość, trwałość i główne przejawy. Cechy temperamentu mają duże znaczenie przy wyborze zawodu. Uczniowi ruchliwemu nie doradzimy np. zawodu montera, zegarmistrza, chemika czy kreślarza. W zawodach tych dobrze będą się czuły osoby spokojne, lubiące ciszę, cierpliwe, staranne. Uczniowie lubiący ruch, zmianę, towarzystwo ludzi, będą zadowoleni z zawodu ekspedientki, księgowego, pielęgniarki. Jednostki nieopanowane, skłonne do wybuchu i złości, nie powinny wybierać pracy, w której ma się do czynienia z ludźmi (np. kelner), a zwłaszcza z chorymi (pielęgniarka), czy dziećmi (nauczyciel, wychowawczyni przedszkola). "Zimnej krwi", rozważli, szybkiego refleksu wymaga praca maszynisty kolejowego czy kierowcy samochodowego. Również i cechy charakteru mają duże znaczenie przy wyborze zawodu. Tak więc recepcjonistka w hotelu, w przychodni lekarskiej, kelner nie powinni być opryskliwi, niecierpliwi. Do zawodu lekarza, nauczyciela, pielęgniarki nie nadają się osoby egoistyczne, oschłe.

- perspektywy zatrudnienia

Przy podejmowaniu decyzji zawodowej warto zainteresować się jeszcze perspektywą zatrudnienia po ukończeniu szkoły. W tym celu warto poszukać informacji czy wybrany zawód należy do grupy zawodów na które jest zapotrzebowanie na rynku pracy czy należy do grupy nadwyżkowych zawodów.

Pojawia się zatem pytanie: Jak wspomóc swoje dziecko w podjęciu decyzji o dalszej drodze zawodowej?

1. Przede wszystkim rozmawiać z dzieckiem, przy każdej okazji, o wyborze szkoły i zawodu, nie tylko w ostatnim okresie poprzedzającym wybór.
2. Dostarczać informacje o zawodach, rynku pracy. Aranżować spotkania ze swoimi znajomymi -reprezentantami różnych profesji.
3. Urealniać samoocenę, która w okresie dojrzewania jest bardzo zmienna.
4. W sytuacjach trudnych korzystać z usług profesjonalnych doradców zawodowych.

Rodzicu, jesteś pierwszym doradcą swojego dziecka w przeróżnych sprawach dnia codziennego, zatem spróbuj także wesprzeć go w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej i zawodu.

Choć towarzyszysz mu na co dzień, możesz zapytać niepewnie: Co mogę zrobić? Jak mogę pomóc? Rodzicu, przede wszystkim możesz:

- zaobserwować, jakie czynności chętnie wykonuje Twoja córka lub syn, co ich pasjonuje, zajmuje, ciekawi i rozmawiać z nim na ten temat. Są one bowiem pierwszym źródłem informacji o jego zainteresowaniach,
- przyglądać się temu, w których zajęciach pozalekcyjnych Twoje dziecko czuje się jak przysłowiowa „ryba w wodzie”,
- rozmawiać na temat interesujących córkę lub syna przedmiotów szkolnych. Rozmowy te mogą być dla Ciebie kopalnią wiedzy o potencjale dziecka, towarzyszyć w codziennych obowiązkach – to pozwala na zaobserwowanie przejścia z dziecięcej fazy marzeń, zawodowych fantazji („Będę sławną piosenkarką, albo modelką”) poprzez fazę zainteresowań („Świetnie, gdy mamy dwie matematyki. Gorzej, gdy dwie historie”) do krystalizacji pomysłów na siebie („Interesują mnie samochody. Wybiorę szkołę zawodową i będę mechanikiem samochodowym”).

Poznaj swoje dziecko i pomóż mu odkryć jego możliwości.

Kluczem do podjęcia decyzji o wyborze szkoły ponadgimnazjalnej i zawodu jest poznanie samego siebie tzn. tego, co nas interesuje, jakie mamy talenty, umiejętności, cechy charakteru itd. Warto poświęcić czas na zebranie informacji o możliwościach dziecka.

Nastolatek czerpie informacje o sobie od rówieśników, nauczycieli i swoich bliskich. Rodzice mogą bardzo dużo powiedzieć swojemu dziecku o nim samym. Rodzice są tymi osobami, które na co dzień obserwują dzieci w rozmaitych sytuacjach, w czasie wykonywania różnych zadań. Można powiedzieć, że rola rodzica w rozpoznawaniu możliwości dziecka jest nie do przecenienia. I choć każdy rodzic zna swoje dziecko, to przed dokonywaniem ważnych wyborów i podejmowaniem decyzji o przyszłym zawodzie warto nazwać zainteresowania, zdolności, porozmawiać o wartościach jakie są dla dziecka ważne.

Beata Frontczak - Skrzypińska